

ΚΟΙΝ.102 Κοινωνία και Βιοηθική II: Αρχές Δεοντολογίας και Ηθικής, Διαδικασίες και Θεσμοί Αξιολόγησης της Έρευνας στη Βιοηθική (Υ)

Στόχος:

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αναδείξει την ηθική διάσταση της ερευνητικής πρακτικής στους νέους επιστήμονες και ερευνητές. Πρώτον εξοικειώνει τους φοιτητές με το κανονιστικό πλαίσιο της για να εστιαστεί στις πηγές της ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας. Δεύτερον οι φοιτητές καλούνται να επιλύσουν καταστάσεις ηθικών διλημμάτων σε ειδικότερα ερευνητικά πεδία και εκπαιδεύονται στο πώς να θεμελιώνουν τις αποφάσεις τους με αναφορά στις βιοηθικές αρχές. Επίσης το μάθημα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι φοιτητές τους θεσμούς ερευνητικής ηθικής και δεοντολογίας και να εξοικειωθούν με τις διαδικασίες τις οποίες καλούνται να ακολουθήσουν προκειμένου να αναπτύξουν την ερευνητική δραστηριότητα τους.

Περιεχόμενο:

Ειδικότερα θα αναπτυχθούν τα εξής θέματα:

- 1.** Οι αρχές και ο σκοπός της βιοηθικής ευαισθητοποίησης και της ενεργούς βιοηθικής εκπαίδευσης στους νέους επιστήμονες και ερευνητές (24/10/19)
- 2.** Οι πηγές, τα θεσμικά όργανα και οι διαδικασίες της ηθικής αξιολόγησης και της επιστημονικής ακεραιότητας στην έρευνα των επιστημών της ζωής, της υγείας και της κοινωνίας (25/10/19)
- 3.** Τα βιοηθικά ζητήματα και η διαδικασία αξιολόγησης ερευνών με ζώα και με φυτά (07/11/19)
- 4.** Η προστασία των προσωπικών δεδομένων για ερευνητικούς σκοπούς (08/11/19)
- 5.** Η βιοϊατρική έρευνα σε ανθρώπινα κύτταρα ή λειτουργίες και οι γενετικές τροποποιήσεις (12/12/19)
- 6.** Ζητήματα αυτονομίας & συναίνεσης των προσώπων στην αξιολόγηση κλινικών μελετών φαρμάκων και στην καινοτόμα ιατρική (13/12/19)

Ενδεικτική βιβλιογραφία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- 1.** Sumatra Ray, Sue Fitzpatrick, Raina Colubic, Susan Fisher, Sarah Gibbings, *Oxford Handbook of Clinical and Healthcare Research*, Oxford University Press, 2016.
- 2.** Ezekiel J. Emanuel, Christine C. Grady, Robert A. Crouch, Reidar K. Lie, Franklin G. Miller, David D. Wendler (Editors), *The Oxford Textbook of Clinical Research Ethics*, Oxford University Press, 2011.
- 3.** Zvonimir Koporc (ed), *Ethics and Integrity in Health and Life Sciences Research*, Emerald Publishing Group, West Yorkshire, United Kingdom, 2018.

4. Nathan Emmerich, (2016) A sociological analysis of ethical expertise: The case of bioethics, *Cogent Social Sciences*, 2:1, DOI: [10.1080/23311886.016.1143599](https://doi.org/10.1080/23311886.016.1143599)

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Gray, D., *Η ερευνητική μεθοδολογία στον πραγματικό κόσμο*, Αθήνα Εκδόσεις Τζιόλα, 2018
2. Γούλας, Α., Κούβελας, Δ., Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Δ., Φουντεδάκη, Κ., *Κλινικές Μελέτες*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2010.
3. Καρατζάς Ι, Κρητικός Μ. Οι ερευνητές λαμβάνουν πλέον υπόψη τη δεοντολογία και την ηθική κατά τον σχεδιασμό της έρευνάς τους. *Καινοτομία Έρευνα & Τεχνολογία* 2011, 81
4. Λεφάκης, Λ., *Βιοτεχνολογικές εφευρέσεις*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2004.
5. *Ευρεσιτεχνίες ανθρώπινων Βλαστοκυττάρων*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2006.
6. Μήτρου, Α./Νούσκαλης, Γ., *Προστασία δεδομένων Υγείας*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2018.
7. Μολλάκη, Β., The two-fold significance of Research Ethics Committees (RECs): ensuring ethical research but also providing indirect ethics training of researchers <https://orcid.org/0000-0002-8479-8704> DOI: <http://dx.doi.org/10.12681/bioeth.20831>
8. Παναγιωτόπουλος, Αδ., *Βιοτρέπεζες και Προσωπικά δεδομένα*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2018.
9. Παληός, Ζ., Έρευνα & Ηθική, <https://www.academia.edu/26197167>
10. Ρεθυμιωτάκη, Ελ, Βιολογικό υλικό: Προβληματισμοί βιοηθικής από την σκοπιά του δικαίου, Ινστιτούτο Παστέρ, Επιστημονική Ημερίδα *Ηθικές προκλήσεις στην Έρευνα με βιολογικό υλικό*, Αθήνα, 30/11/17.
11. Ρεθυμιωτάκη, Ελ, Η βοηθική και το επιστημολογικό παράδειγμα της πολυπλοκότητας, *Βιοηθικά*, Ηλεκτρονικό Περιοδικό Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, http://www.bioethics.gr/images/pdf/JOURNAL/BIOETHICA_Vol_3_Issue_2_, σ. 17-25.
12. Ρεθυμιωτάκη, Ελ, Η ρύθμιση της βιοϊατρικής και το μετανεωτερικό παράδειγμα της σχέσης του δικαίου με την ηθική, σε : Στ. Τσινόρεμα/ Κ. Λούη (επ), *Θέματα Βιοηθικής. Η Ζωή, η Κοινωνία και η Φύση μπροστά στις προκλήσεις των Βιοεπισημών*, ΠΕΚ, Ηράκλειο, 2013, σ. 171-192.
13. Ρεθυμιωτάκη, Ελ, Παιδιά με τρεις γονείς: τεχνοεπιστημονική ελευθερία και ηθικοπολιτική οριοθέτηση, Εργαστήριο Μελέτης Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής, *Τεχνολογία & Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή*, Θεσσαλονίκη 2-3 Νοεμβρίου 2018.
14. Ρεθυμιωτάκη, Ελ, Το σημείο ισορροπίας των κανονιστικών αρχών για τη στάθμιση της προστασίας δεδομένων υγείας με την προώθηση της βιοϊατρικής έρευνας, σε: Μ.Κανελλοπούλου-Μπότη/ Φ.

Παναγοπούλου-Κουτνατζή, *Δεδομένα Υγείας και Γενετικά Δεδομένα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2019, σ. 161-177.

15. Σκουτέλη, Κ., Κλινικές δοκιμές: ενημέρωση και συναίνεση. (Κανονισμός ΕΕ536/2014), Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Σάκκουλας, 2015.
16. Χαριτίδης, Κ./Κούμouλος, Η./Κάβουρας, Π./Κρητικός, Μ./Γκαρανή-Παπαδάτου, Τ., Η ακεραιότητα στην ερευνητική πρακτική σε Ευρώπη και Ελλάδα, *Βιοηθικά*, Μάρτιος 2016, 2/1
17. Σταμάτης, Κ., *Φιλοσοφία και Οικολογική Ηθική*, Αθήνα, Νήσος, 2013.

Διδασκαλία: Διαλέξεις

Διδάσκοντες: Ελένη Ρεθυμιωτάκη

Εξετάσεις: Η αξιολόγηση των φοιτητών θα γίνει με βάση την συμμετοχή και τις εργασίες τους ή / και προφορική εξέταση

Gabriela Silveira – Illustrator, <https://gabrielsilveira.com/ucs-scientific-research>